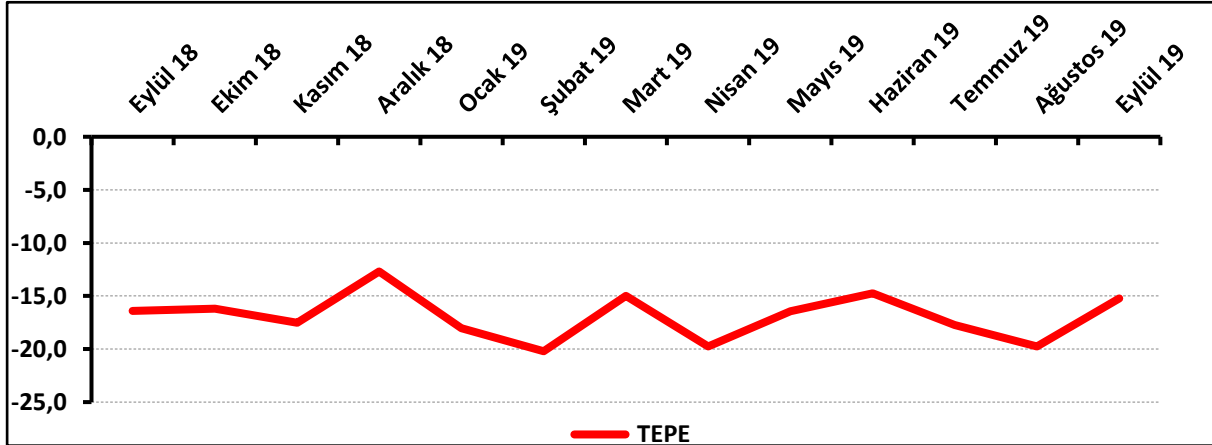

PERAKENDECİLERİN SATIŞ VE İSTİHDAM BEKLENTİLERİ ARTTI

Perakende güveni, Eylül 2019'da bir önceki aya göre 4,6 puan, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,2 puan arttı. Perakende güveninin eylül ayında geçen yıla göre artışında gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergesindeki artış etkili olurken; geçen aya göre artışında ise geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki yükseliş etkili oldu. TEPE değerinin bir önceki yıla göre artışında, Ağustos 2018'de yaşanan kur şoku nedeniyle endeks değerinin Eylül 2018'de -16,4 seviyelerine kadar düşüşünün göz ardı edilmemesi gerekmektedir. "Birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar" sektörü, eylül ayında perakende güveninde en fazla artış gösteren sektör oldu. AB-28 ve Euro Bölgesi ile karşılaştırıldığında Türkiye, geçen yıla göre AB-28 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya kıyasla arttı

Eylül ayında -15,2 puan değerini alan TEPE, geçen yılın aynı dönemine göre 1,2 puan, geçen aya göre 4,6 puan arttı. TEPE değerinin geçen aya göre artışında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki iyileşme etkili oldu.

Şekil-1. TEPE (Eylül 2018 – Eylül 2019)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2017	-15,2	-24,7	-16,9	-17,9	-15,3	-17,1	-18,9	-16,2	-17,4	-13,3	-15,6	-17,2
2018	-13,9	-8,6	-12,7	-15,3	-17,3	-16,0	-9,3	-12,5	-16,4	-16,2	-17,5	-12,7
2019	-18,0	-20,2	-15,0	-19,8	-16,4	-14,8	-17,7	-19,8	-15,2			

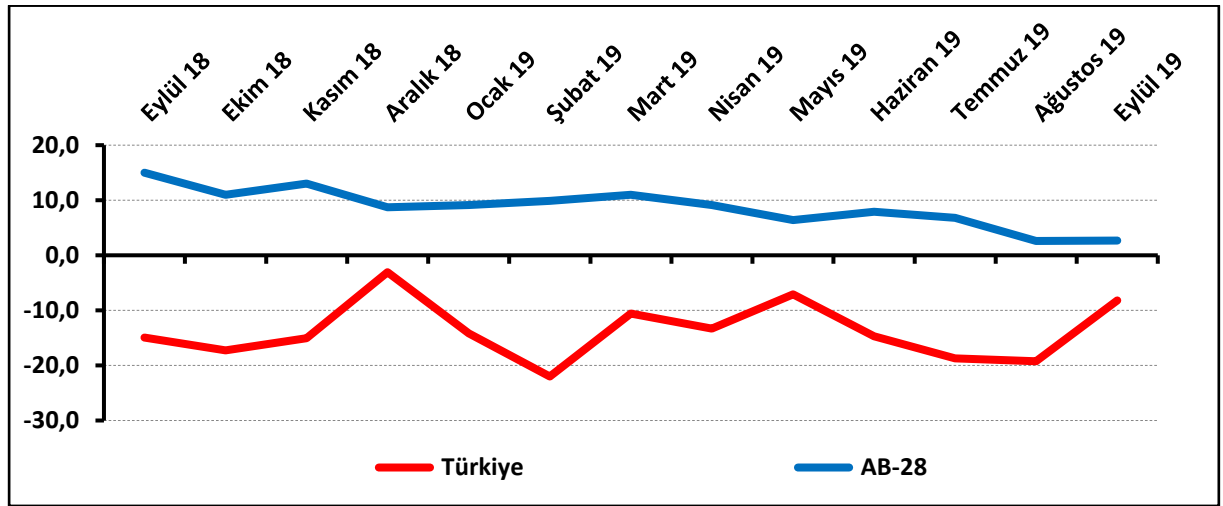
¹ Bültendeki tablolar ve grafikler -aksi belirtilmediği- sürece mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin satış beklentileri arttı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Eylül 2019'da -8,2 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 11,1 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 6,7 puan arttı.

Eylül 2019'da TEPE anketi katılımcılarının yüzde 31,1'i önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 42,8'i işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise, yüzde 26,1 oldu.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Eylül 2018 – Eylül 2019)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

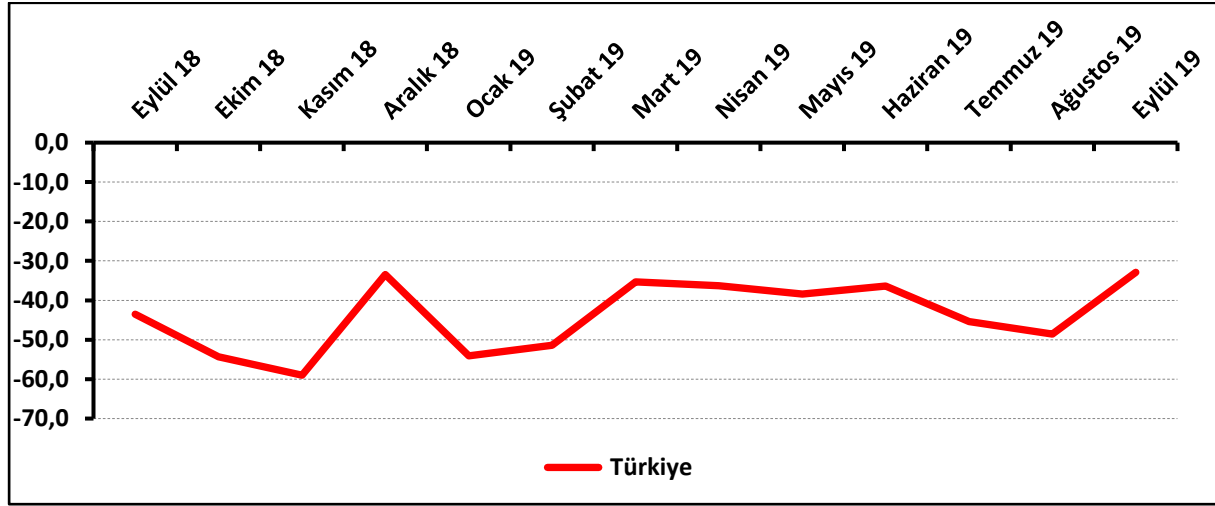
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2017	-6,1	-42,9	-11,4	-12,8	-7,9	-7,1	-13,9	-6,7	-7,6	-3,6	-6,8	-8,7
2018	-8,5	2,4	-5,1	-7,8	-15,4	-3,8	-0,8	-8,9	-14,9	-17,3	-15,0	-3,1
2019	-14,2	-22,0	-10,6	-13,3	-7,1	-14,7	-18,7	-19,3	-8,2			

İşlerin durumu geçen yıla kıyasla iyileşti

İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu, Eylül 2019'da -32,9 puan değerini alarak, Ağustos 2019'a göre 15,7 puan, Eylül 2018'e göre 10,6 puan arttı.

Eylül 2019'da TEPE anketi katılımcılarının yüzde 21,9'u geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 54,8 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise, yüzde 23,3 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Eylül 2018 – Eylül 2019)

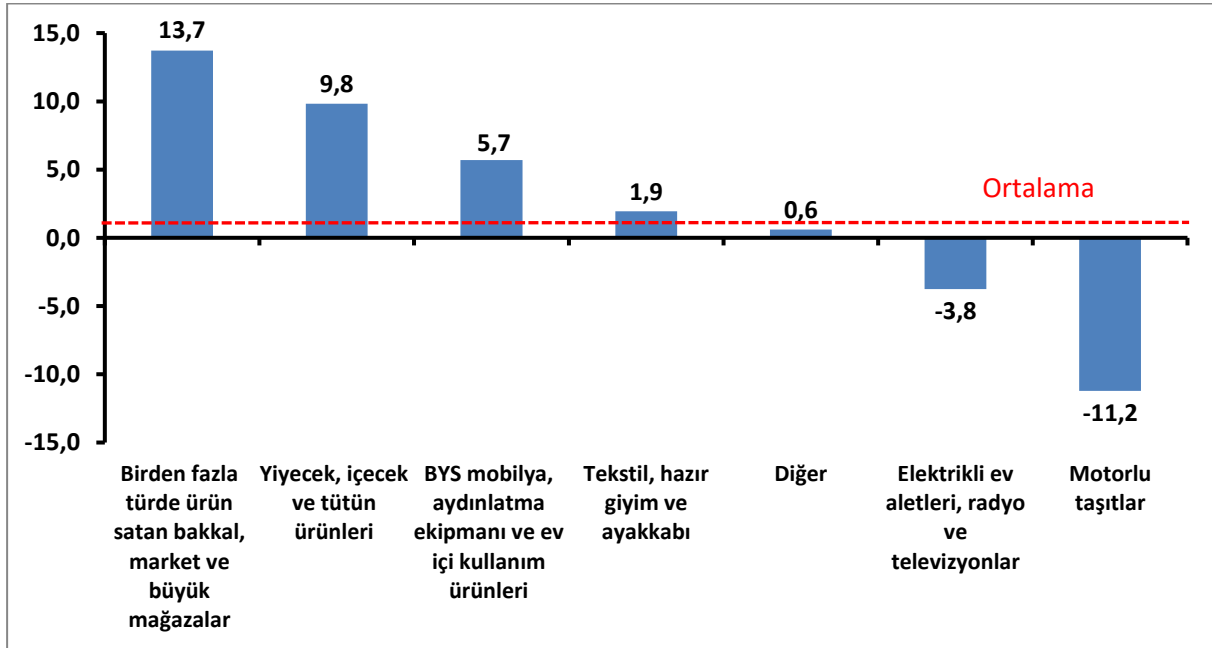
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2017	-43,3	-36,3	-41,3	-38,6	-39,4	-41,6	-38,5	-36,6	-39,8	-38,4	-45,6	-44,7
2018	-37,6	-19,5	-31,1	-31,3	-31,7	-25,8	-30,5	-34,5	-43,5	-54,3	-59,0	-33,5
2019	-54,1	-51,4	-35,3	-36,3	-38,4	-36,4	-45,4	-48,6	-32,9			

Perakende güveni en çok “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Eylül 2019’da, geçen yılın aynı dönemine göre “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” ve “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektöründe artış; “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” ve “motorlu taşıtlar” sektörlerinde azalış görüldü. “Birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörleri ortalamanın üzerinde değer alırken; “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” ve “motorlu taşıtlar” sektörleri ortalamanın altında değer aldı. “Motorlu taşıtlar” sektörü perakende güveninde en fazla azalış gösteren sektör oldu.

Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Eylül 2019’da geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakendecilerin sipariş, satış ve istihdam beklentileri arttı

TEPE anketine soru bazında bakıldığında Eylül 2019'da, "önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş, satış ve istihdam beklentileri", "işlerin geçen yıla göre durumu" ve "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" göstergeleri hem Eylül 2018'e göre hem de Ağustos 2019'a göre arttı. "Geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu" ve "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" göstergeleri Eylül 2018'e göre azalış, Ağustos 2019'a göre ise artış gösterdi.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 09/2018	Endeks 08/2019	Endeks 09/2019	Bir önceki aya göre değişim 09/2019	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 09/2019
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-50,8	-58,8	-53,2	5,6	-2,4
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	16,5	18,8	15,7	-3,1	-0,8
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-29,5	-32,0	-16,7	15,3	12,8
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-14,9	-19,3	-8,2	11,1	6,7
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-9,5	-7,4	2,7	10,1	12,2
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	51,1	36,3	39,6	3,3	-11,5
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-43,5	-48,6	-32,9	15,7	10,6
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	5,0	2,5	8,4	5,9	3,4

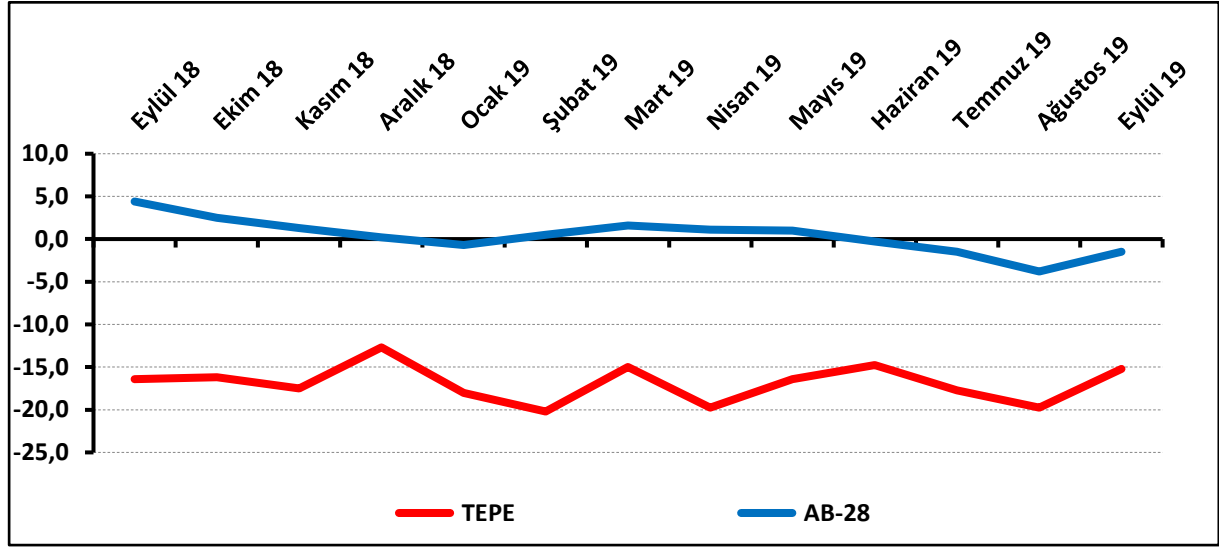
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablo-4'deki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen yıla kıyasla azaldı

AB-28 Perakende Güven Endeksi, Eylül 2019'da -1,5 puan değerini aldı. AB-28'de perakende güveni bir önceki aya göre 2,3 puan artarken, geçen yılın aynı dönemine göre 5,9 puan azaldı. Türkiye, geçen yılın aynı dönemine kıyasla AB-28 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

Şekil-5. TEPE ile AB-28 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2018 – Eylül 2019)

Tablo-5. AB-28

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2017	2,1	2,3	3,7	4,5	2,0	2,5	5,2	0,7	3,4	3,2	5,4	5,2
2018	3,4	4,6	3,0	0,2	2,0	3,5	2,3	5,2	4,4	2,5	1,3	0,2
2019	-0,7	0,5	1,6	1,1	1,0	-0,3	-1,5	-3,8	-1,5			

Perakende güveninde Türkiye, geçen yıla göre değişimde AB-28 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi

AB-28 ülkeleri ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi değerlerine bakıldığında Yunanistan, eylül ayında geçen yıla göre en fazla artış yaşayan ülke oldu. Yunanistan'ı; Bulgaristan, Avusturya ve Slovenya takip etti. Endeks değeri geçen yıla göre en fazla düşen ülkeler ise sırasıyla İngiltere, İrlanda ve Malta oldu. Bir önceki aya göre en fazla artış da İngiltere'de yaşandı. Perakende Güven Endeksinde, Eylül 2018'e göre değişim AB-28'de -5,9 puan, Euro Bölgesi'nde -2,6 puan oldu. Ağustos 2019'a göre değişim incelendiğinde ise Türkiye'nin, AB-28 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergilediği görüldü.

Tablo-6. AB-28 Ülkeleri ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Eylül 2018 ve Ağustos 2019'a göre)

Ülkeler*	Eylül 2018'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)**	Ağustos 2019'a göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Yunanistan	11,9	10,3
Bulgaristan	5,2	2,3
Avusturya	4,8	4,1
Slovenya	4,7	-7,1
Makedonya Cumhuriyeti	3,6	0,9
İtalya	3,2	-2,6
Sırbistan	3,2	2,0
Hırvatistan	2,2	8,0
Türkiye	1,2	4,6
Letonya	1,0	0,9
Portekiz	0,8	1,4
Arnavutluk	-1,6	2,9
İsveç	-2,1	2,0
Belçika	-2,2	0,1
Estonya	-2,2	0,7
Fransa	-2,6	2,8
Euro Bölgesi-19	-2,6	-0,5
Slovakya	-2,8	4,7
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	-3,4	-0,6
Karadağ	-3,6	-3,3
Finlandiya	-4,0	10,5
Litvanya	-4,1	-1,9
Hollanda	-5,0	-0,5
İspanya	-5,3	-2,2
AB-28	-5,9	2,3
Almanya	-6,0	-3,3
Polonya	-6,5	-1,5
Çek Cumhuriyeti	-8,1	-3,0
Danimarka	-9,0	-5,4
Romanya	-9,4	3,5
Macaristan	-15,5	-4,6
Malta	-16,4	-2,2
İrlanda	-18,7	5,0
İngiltere	-19,0	15,0

*Eurostat tarafından Temmuz 2017'den itibaren Makedonya, Karadağ ve Sırbistan; Ocak 2019'dan itibaren İrlanda; Haziran 2019'dan itibaren Arnavutluk ülke verilerine eklenmiştir.

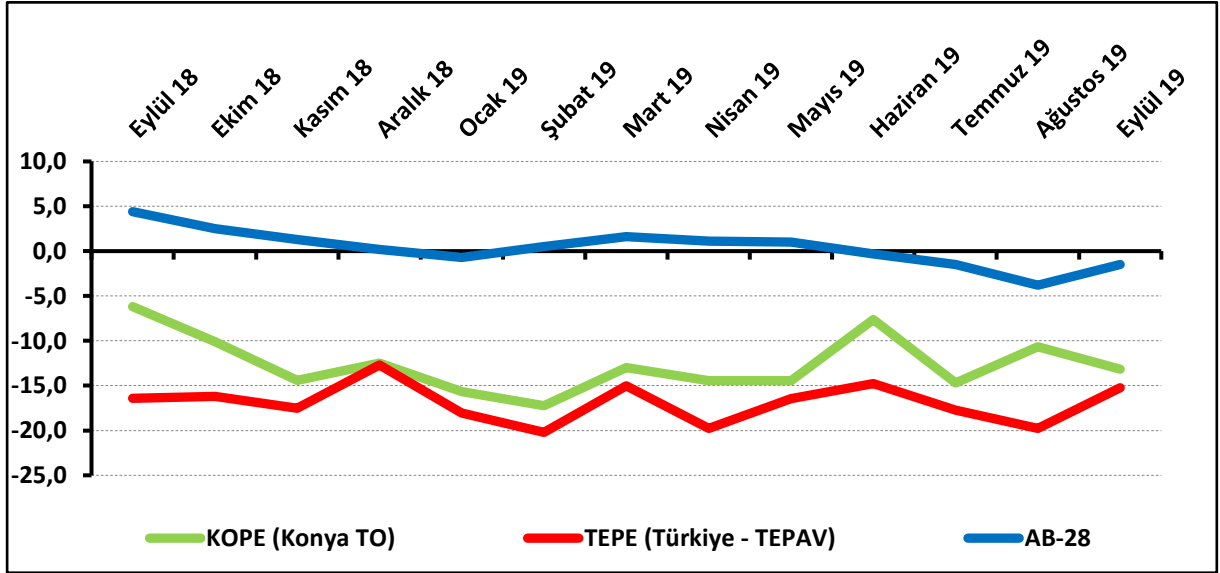
**Sıralama Eylül 2018 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) işbirliğinde gerçekleştirilen Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE) kapsamında, Şubat 2012'den bu yana Konya'da faaliyet gösteren 300 perakendeci ile her ay yüz yüze anketler yapıyor.

Eylül ayında TEPE, -15,2 puan değerini alırken KOPE -13,2 puan değerini aldı. KOPE, geçen yılın aynı dönemine göre 7,0 puan azalırken, TEPE 1,2 puan arttı. KOPE değeri bir önceki aya göre ise 2,5 puan azaldı. Konya perakendesi, eylül ayında Türkiye genelinden daha iyi performans sergilerken, AB-28'den daha kötü performans sergiledi.

Şekil-6. KOPE, TEPE ile AB-28 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2018 – Eylül 2019)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2017	-7,5	-2,6	1,1	-1,7	1,3	4,1	-0,6	3,4	6,2	2,8	6,0	4,4
2018	5,1	2,3	-0,1	-4,1	0,7	0,1	3,4	-3,4	-6,2	-10,1	-14,4	-12,5
2019	-15,7	-17,2	-13,0	-14,4	-14,4	-7,6	-14,7	-10,7	-13,2			